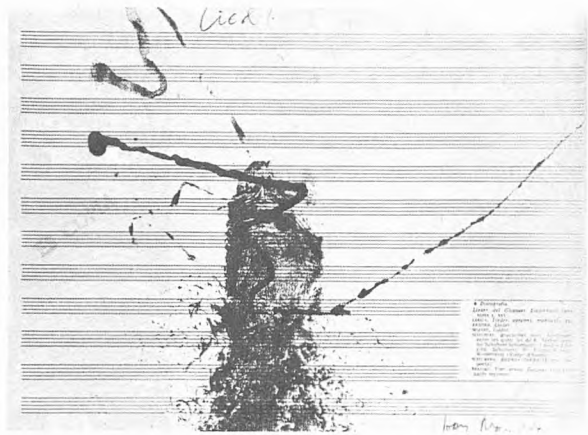

Joan Rabascall,
La voz de su amo,
1973.

Joan Manresa.
Lied, 1982.

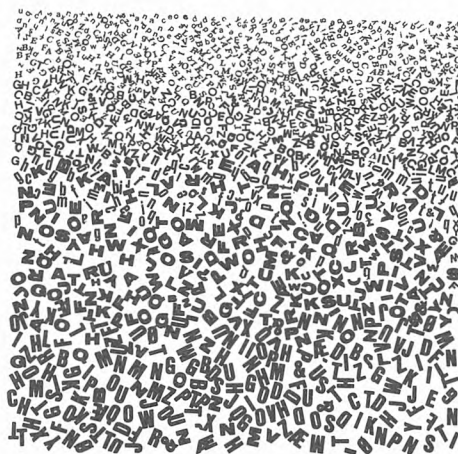
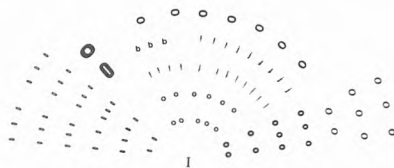
del nostre Junoy, fins arribar a les partitures dibuixades de John Cage o de Messtres Quadreny... i nosaltres hi afegiríem la pintura per a piano de Perejaume.

Xavier Canals hi cita una frase de Miró, del 1948, que diu: *No faig cap diferència entre pintura i poesia*. És una frase que es pot llegir com l'expressió d'una equivalència, però també com d'una intercanvialitat o d'una possibilitat de síntesi, per entreteixit i àdhuc, per què no?, de combinació en el sentit químic, capaç de constituir una substància nova, diferent de la suma dels seus ingredients. Allò que pot ésser un metallenguatge.

INICIS DE LA POESIA VISUAL A CATALUNYA

L'artista organitzador ens recorda que des de l'exposició de Brossa, Iglesias del Marquet i Guillem Viladot, el 1971, a Catalunya es repeteixen les exhibicions col·lectives de poesia visual. Però l'activitat ve de més lluny. Brossa té creacions que ja en respiren l'esperit a les pàgines de «Dau al Set», des del 1948. Més tard, Guillem Viladot, ben conscient de cultivar una especialitat amb aquest concepte, publicava, el 1959, els *Metaplasmes*, que ja eren poesia visual clarament definida, i ell mateix explica que l'origen d'aquesta creació es troba en l'agitació i la revolta dels estudiants, des del febrer del 1956, que el van incitar a cercar les arrels de la cultura catalana, que va creure trobar en la convergència entre l'especulació lingüística i els elements visuals.

Viladot ha publicat després, del 1959 a les *Iconografies del treball i de l'oci*, del 1978, no menys de trenta-quatre llibres de poesia visual, i ha incidit notablement, com a estimul, a l'obra de nous cultivadors del gè-

Joan Burguet, Concert a l'aire lliure, 1982.

nera, com Santi Pau o Iglesias del Marquet. A partir del 1978 i el seu viatge a l'URSS, Viladot ha cercat aspectes més complexos de la poesia visual, amb ingredients nous, eròtics, de la vida, del treball i del joc, objecte de l'exposició «Iconografia de l'ús i de l'oci» presentada a la galeria Maeght el 1980.

Pep Duran, Mà-telèfon, 1981.

EL CAS D'ITALIA

El moviment internacional té dates més tardanes. Hom sol dir que l'origen de la poesia visual fou una conseqüència del Congrés d'Art i Tecnologia de Florència, del 1964, i que la divulgaren el Gruppo 63 —el que vingué a Eina— i el Gruppo 70, especialment aquest, al qual pertanyia Lamberto Pignotti, considerat el creador del sistema a Itàlia, cap al 1970. Gillo Dorfles n'atribueix l'èxit als textos de Yona Friedman, com el *Com viure amb altres sense ésser esclau*, del 1974, que proposa un art en el qual allò important no sigui la «realització», terme propi de les mercaderies, sinó quelcom alliberat del fetitxisme mercantil de l'objecte.

A Catalunya, la Trobada de Poesia Visual dels Països Catalans tingué lloc del 15 al 28 de febrer del 1979. A Itàlia, després de l'«Eventi» de Prato, del 1976, hi ha hagut la publicació d'una antologia de la Poesia Visual per Vincenzo Accame, el 1981.

EL CONTINGUT

La importància de l'exposició organitzada per Xavier Canals a la tardor del 1982, a la Fundació Miró, fa que valgui la pena de seguir-ne pas a pas les aportacions.

Dels antecedents, hi havia calligrames de Josep M. Junoy, del 1916 i 1917; el calligrama de «La marxa nupcial» de Salvat Papasseit, de *L'irradiador del port i les gavines*, del 1921. De Joan Brossa, una representació dels «Poemes-objecte» del 1950, amb el *Frègoli balla*, del 1964, el *Vent i Sense títol*, del 1974. Especialitat de Brossa és fer servir les paraules com a objectes, però també els objectes com a paraules i àdhuc la partitura musical com a substitutiva de l'expressió literària.

De Guillem Viladot, hi havia un *Poster-poema* del 1968, la *Cantata a un silenci*, del 1969, i *Una vegada hi havia un poble*, del 1971, peces on dominaven la idea del collage i l'esperit irònic.

De Josep Iglesias del Marquet, peces publicades a la revista «Artesa», els anys 1970, 1971 i 1972, i de Santi Pau els subtils dibuixos que es mengen el pentagrama. L'antic «gallot» Balsach hi figura prop dels

SALA GASPAR
galeria d'art
consell de cent, 323
Barcelona

6

de revet-la

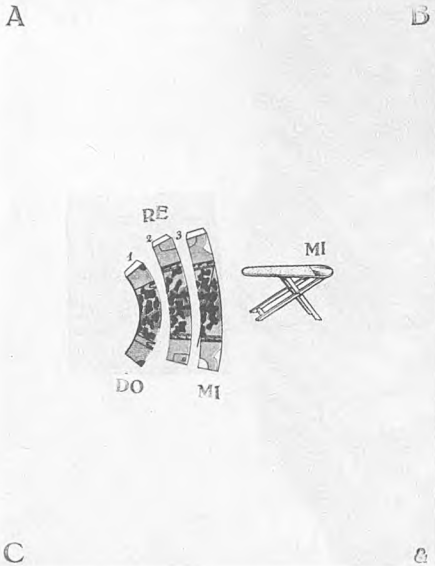
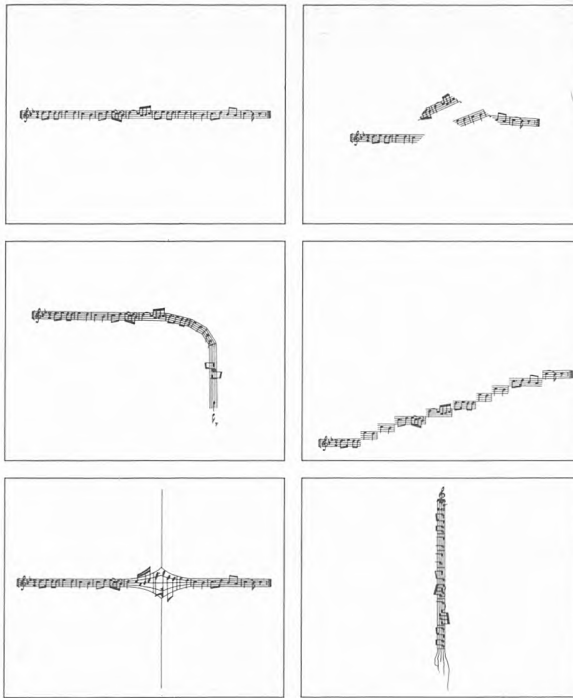

RENOU
música

Andreu Terrades,
De revetla, 1977.

Josep M. Mestres Quadreny,
*Variacions sobre un tema
de Haydn*, 1980.

Albert Ràfols Casamada,
Sense títol, 1982.

antics conceptuals com Eugènia Balcells, que aplica la tècnica dels mostraris; Jordi Cerdà, que, una vegada més, feia servir el diàleg entre fotografia i grafisme, i Alicia Fingerhut amb les seves *Beceroles*.

Dos pintors també hi eren presents. Albert Ràfols Casamada amb una obra aguda de la concepció serial en què ha treballat sovint, i Jordi Vallès amb allò que ell anomena *Poesia del crit* i *Poema-acció*.

Dels artistes especialistes en mitjans alternatius, Muntadas i Rabascall. Antoni Muntadas amb la seva alternativa de missatges públics i privats, i Joan Rabascall amb una peça que, com les de Muntadas, significa també una crítica dels mitjans de comunicació de masses (l'aparell de TV on llegim *La voz de su amo*).

L'aportació valenciana hi era multitudinària. Hi havia el Grup Text Poètic amb no menys de vint-i-sis peces, i les obres de Llorenç

Barber, Josep-Lluís Berenguer i Xavier Dàriars. La de les Illes, amb les aportacions de Barceló, Manresa, Terrades i Pinya. La de la Catalunya Nord, amb les peces de Gifreu.

Cal esmentar les aportacions de Brustenga, Burguet, Calleja, Ramon Canals, Xavier Canals, Codina, Dachs, Duran, Girós, Juma, Orenes, Perejaume, Pey, Pezuela, Pladevall, Rodríguez Picó, Rosselló i Sala Sanahuja.

Cal remarcar l'aportació de Burguet, que, en el seu *Concert a l'aire lliure*, componia una visió icònica i al mateix temps materialitzava la gent i el so amb lletres. La de Calleja, amb cordes fluïxes sobre pentagrames; la de Xavier Canals, que posava en conflicte dues escriptures i dos conjunts sonors expressats per elles. Pep Duran, amb l'intent de fer dialogar uns dits materials, al damunt d'un telèfon, i l'aparell que alludeix a la imaginació; Gabriel Guasch amb una norma que inverteix la norma; Joan Manresa amb taques sobre el pentagrama, com una partitura oberta, i Andreu Terrades amb l'aguda *Revetla* on, sota la gramola, la música trepitja el renou.

Dos compositors musicals també hi participaven, Carles Santos i Josep M. Mestres Quadreny, que hi aportava els seus pentagrames torçats, que topen, es trenquen, escalen o es disparen com un coet.

Com a totes les seves intervencions, és excepcional el valor poètic de l'obra de Perejaume, amb la seva fotografia d'un lliri d'aigua, marcat amb la clau de sol.

Cal agrair a Xavier Canals la iniciativa d'una exposició tan important, per la intervenció de quaranta artistes i un equip col·lectiu, per la base territorial de la totalitat dels Països Catalans, per la intel·ligència de la tria, per la contribució a la comunicació entre especialistes i gèneres i per la fidelitat a la idea de recerca, mai no acabada. — ALEXANDRE CIRICI.

JA SOU SOCI DE

ÒMNIUM CULTURAL

?

Retalleu-ho i envieu-ho a
Montcada, 20 pral.
Barcelona-3

NOM

ADREÇA

TELÈFON

Vull informació
sobre l'Associació

